

Tények és népszokások

Úgy tartják, hogy a kőris levélhajtásainak megjelenéséből következtethetünk a nyári időjárásra. Ha a kőris előbb hajt ki, mint a tölgy, akkor csapadékos, míg ha a tölgy levelei jelennek meg korábban, akkor aszályos nyárra számíthatunk.

Az acélgyártás megjelenése előtt a kőrisfát hajógyártásra és autókarosszériákhoz is elterjedten használták.

A kőris nemzetségbe 50 különböző faj tartozik, amelyek közül csak 3-4 van, ami Európában is elterjedt.

A kőris az olajfafélék családjába tartozik.

A kőris évszakos változása

Nézzük meg az alábbi rövid videót a kőrisfa egy évről:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZOJdCENAXeQ>
Fogjunk egy üres lapot és osszuk négy egyenlő részre. Ez a négy téglalap fogja jelképezni a négy évszakot. Rajzoljuk vagy fessük le az évszakra jellemző alakjában a fát és közvetlen környezetét. Még kifejezőbb lesz az alkotásunk, ha a kőris részeit is felhasználjuk: préselt leveleket, virágokat, a szárnyas magot, vagy kéregdarabokat. Más fafajtákkal is megcsinálhatjuk ugyanezt.

A kőris leveléből kivont anyagot, a mannitot, édesítőszerként használják. Nagyobb mennyiségben hashajtó hatású. A népi hiedelem szerint a kőris fáját a boszorkányok repülő seprűjük készítésére használták. A szabályos alakú kőrislevél pedig mágikus erővel bír a párkeresésben: "Sima szélű kőrislevél, te kit látok enyém legyél". Tűzfának leginkább akkor jó, amikor még zöld az ág:
*"fiatal kőrisnek lángja nemes,
öreg kőrist a tűzre ne vess"*.

Az Európában honos kőrisfajok lombhullatók: ősszel elhullajtják leveleiket, majd tavasszal újakat növesztenek. Melegebb éghajlatokon örökzöld kőrisfák is élnek. A szárnyas magok, amelyek a juhar magjaihoz hasonlóak, a virágokból fejlődnek ki. A propeller-szerű szárnyakkal rendelkező magokat a szél távolabbra tudja szállítani, ezzel elősegítve a faj terjeszkedését.

A kőrisfa nagy sűrűségű, kemény, mégis rugalmas fa, amit a legjobb európai faanyagként tartanak számon. Felhasználása széleskörű: különböző szerszámok (kalapács, ásó, seprű, stb.) nyelét készítik belőle. Főként régebben, a modernebb anyagok megjelenése előtt használták teniszütők nyelének készítéséhez, illetve ebből készítenek leggyakrabban snooker dákót és baseball ütőt is. A faanyag tartós, ám a nedvességet nem viseli jól, ezért kültéri eszközök anyagaként nem megfelelő.

Sokoldalú növények - játékos ismertető: KŐRIS

Kreatív ötletek: kőrisfa-pörgettyű

Kellékek:

Kőrisfa korongok, melyek közepébe lyukat fúrunk
Kőrisgallyak, vagy vastagabb hurkapálca
Éles kés, bicska
Toll vagy festék
Ragasztó

Elkészítés:

A tollal vagy ecsettel rajzoljunk egy spirális vonalat középről kiindulva a korong széléig. Fogjunk egy rövidebb kőrisgallyat, hántsuk le róla a kérget és faragjuk a végét úgy, hogy beférjen a lyukba (használhatunk hurkapálcát is).

Illesszük a gallyat a korong közepébe. Szükség esetén nyomjunk bele egy kis ragasztót.

EI is készült a pörgettyű.

Kellékek:

Éles kés vagy bicska
Különböző méretű kőriságak
Tollak vagy színes festék és ecsetek
Ragasztó
Gallyak
Madzag

Elkészítés:

Hozzunk létre egy friss vágási felületet a fán, az állat fajtájától függően harántirányban vágva, vagy az ág közepén, ha baglyot készítünk. Ez lesz az állatka arca. Tollal vagy festékekkel fessük meg a szemeket, száját, orrot. Egy kis madzagot a végéhez ragasztva kész is van a süni, vagy az erdei egér farka.

Ha rókát készítünk, farigcsáljuk éles késsel megfelelő alakúra, majd tollal rajzoljuk meg a szőrét.

Kellékek:

Éles kés, bicska
Különböző hosszúságú faágak
Tollak vagy színes festék és ecsetek
Ragasztó
Gallyak

Elkészítés:

Éles késsel faragjunk háztetőt a fadaraboknak. Fessük ki a házikót és egy rövid gallydarabból ragasszunk rá kéményt. Fessük a házikókra ablakot és ajtót is különböző színekkel!

Sokoldalú növények - játékos ismertető: KŐRIS

Kreatív ötletek: csúzli

Kellékek:

- Egy megfelelő méretű Y alakban kettéágazó faág lecsupaszítva
- Éles kés, vagy bicska
- Gumiszalag, vagy rugalmas zsinór
- Bőr vagy textildarab lövedéktartónak
- Cérna, damil, vagy fogselyem

Figyelem! Magyarországon nem megengedett csúzlival kisvadakra vadászni! Csak célbalövésre használjuk, felügyelet mellett, hogy senki ne sérüljön meg!

Elkészítés:

Keressünk egy megfelelően, Y alakban elágazó fadarabot, amelynek megfelelő nagyságú nyele is van.

Éles késsel, esetleg zöldséghámozóval hántsuk le a kérget a fáról. Az Y alakú rész két végétől körülbelül fél cm-re vágjunk körbe egy-egy mélyedést. Vágjunk a gumiból a teljes szerszámmal körülbelül azonos hosszúságú két darabot, és a cérnával erősen kötözzük a bevágott mélyedésekbe őket. A körülbelül 10x5 cm-es bőrdarabunk két végénél hasítsunk két lyukat, és ezeken fűzzük át, majd kötözzük meg a gumiszalagok szabadon álló végeit.

Az alábbi videó kiválóan szemlélteti az elkészítés menetét!

<https://www.wikihow.com/Make-a-Sling-Shot>

Kreatív ötletek: kunyhó faágakból

Kiváló módja a természethez való kapcsolódásnak a bunker, vagy kunyhóépítés, ami a gyerekek kedvelt tevékenysége. Nincsenek szabályok, az egyetlen fontos dolog, hogy senki se sérüljön meg az építés során. Lehet a kunyhó alacsony vagy magas, kör alapú, mint egy indiánsátor, vagy szabálytalan alapú, ahogy éppen kijön. Akár meg is hosszabbíthatjuk a kunyhót, ha felül keresztbe elvezetünk egy hosszabb ágat. Felhasználhatunk helyben lévő bokrokat, vagy fákat, illetve kiegészítő elemeket: kendőket, vagy ami épp rendelkezésre áll.

Sokoldalú növények - játékos ismertető: KŐRIS

Se szeri se száma a botokból készíthető dolgoknak. Egyszerű és gyorsan megvalósítható a keret készítése, amelyre elkészíthetjük a saját erdei szövetünket.

Kellékek:

Botok, spárga/madzag, szövetszíkok, a természetben megtalálható tárgyak

Elkészítés:

Először is, négy faágat használva készítsünk egy négyzet alakú keretet, az ágakat a csomópontokban összekötve.

Ezután a spárga segítségével fonjunk hálót a keretre, a képen látható módon.

Majd a környékünkön található dolgokból fonjunk a hálóba természetes anyagokat: faleveleket, terméseket vagy ami tetszik.

Kreatív ötletek: csónak készítés

Kellékek:

Parafadugók
Gallyak, ágacskák
Spárga/zsinór
Ragasztó

Textil a vitorlához: anyagok, levelek, madártollak

Elkészítés:

A csónakot többféleképpen is elkészíthetjük, a gyerekek választhatnak, hogy melyik anyagokkal dolgoznak legszívesebben. Legjobb, ha a közelünkben van valamilyen természetes víz, ahol kipróbálhatjuk a csónakunkat.

Kreatív ötletek: kőriscsillag

Kellékek:

Gallyak
Madzag
Olló vagy kés

Elkészítés:

Egyszerű és gyorsan elkészíthető: kétszer három darab rövid gallyból készítsünk két háromszöget. A végeket kössük össze egy-egy madzaggal. A háromszögeket fektessük egymásra úgy, hogy egy csillagot kapjunk, és kössük össze a két háromszöget is.